

ЛЕБЕДЕНКО
Андрій Валерійович –
бригадний генерал, заступник
Головнокомандувача Збройних
Сил України

ПРО РОЛЬ НАУКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ДЕРЖАВИ

Шановний пане Президенте Національної академії наук України!
Шановні академіки, члени-кореспонденти, науковці!
Шановні учасники Загальних зборів!
В умовах триваючої широкомасштабної збройної агресії роль науки у забезпеченні обороноздатності держави стала визначальною.

Сучасна війна — це війна технологій, рішень і швидкості впровадження інновацій. Саме тому ефективна співпраця Збройних Сил України та Національної академії наук України є ключовим чинником досягнення переваги над противником.

Аналіз бойового досвіду та сучасного поля бою свідчить, що Збройні Сили України стикаються з комплексом взаємопов'язаних технологічних викликів, які безпосередньо впливають на ефективність застосування сил і засобів.

У сфері протиповітряної оборони ключовими проблемами залишаються обмежені спроможності виявлення та супроводження гіперзвукових, балістичних і низьковисотних цілей, а також вразливість наявних радіолокаційних засобів до впливу радіоелектронної боротьби. Це зумовлює необхідність створення новітніх радіолокаційних систем із використанням штучного інтелекту, а також розвитку мультисенсорних і пасивних засобів розвідки.

Стрімке зростання ролі безпілотних систем зумовлює потребу у створенні ефективних та економічно обґрунтованих засобів протидії масовому застосуванню БпЛА, зокрема FPV-дронів та систем із нестандартними каналами управління. Водночас критично важливим є розвиток автономності власних безпілотних комплексів, впровадження ройових технологій та створення навігаційних систем, стійких до придушення супутникових сигналів.

У сфері вогневого ураження актуальною є потреба у створенні високоточних засобів, сучасних систем наведення, нових типів боеприпасів і технологій їх виробництва.

Підвищення захищеності особового складу та озброєння потребує розроблення сучасних маскувальних рішень, активних систем захисту від безпілотних загроз, а також новітніх матеріалів і композитів із підвищеними захисними властивостями.

У сфері управління та забезпечення критичними залишаються проблеми перевантаження інформацією, вразливості систем зв'язку та недостатнього рівня автоматизації. Це зумовлює необхідність розвитку захищених цифрових мереж, інтеграції систем управління в єдиний інформаційний простір та впровадження систем підтримки прийняття рішень на основі штучного інтелекту.

Особливого значення набуває розвиток медичних і біотехнологій, спрямованих на збереження життя військовослужбовців і підвищення ефективності медичного забезпечення.

Ключовим фактором подолання цих викликів є швидкість прийняття рішень та оперативність впровадження інновацій.

У відповідь на зазначені виклики Національна академія наук України демонструє високий рівень відповідальності та практичної спрямованості діяльності. У межах організованої співпраці вже сформовано та реалізуються 19 пріоритетних напрямів наукових досліджень оборонного спрямування. Їхньою характерною особливістю є чітка орієнтація на практичний результат — від фундаментальних досліджень до створення конкретних рішень та їх апробації безпосередньо у військах.

Важливо, що значна частина цих робіт виконується за рахунок внутрішніх ресурсів НАН України, що свідчить про високу мотивацію наукової спільноти та її готовність працювати для забезпечення потреб оборони держави.

Практичним підтвердженням ефективності співпраці є результати, безпосередньо орієнтовані на потреби фронту.

У сфері протидії безпілотним загрозам створюються системи виявлення БПЛА та мобільні засоби радіоелектронної боротьби, що підвищують захищеність підрозділів і дозволяють знизити втрати.

У розвитку озброєння та військової техніки досягнуто результатів у створенні новітніх матеріалів, компонентів і технологій маскувального, що підвищують живучість техніки.

Активно розвиваються військово-медичні технології, спрямовані на збереження життя військовослужбовців та підвищення ефективності надання допомоги в бойових умовах.

Усі розробки мають прикладний характер і орієнтовані на практичне застосування у військах.

Серед напрямів практичної співпраці Збройних Сил України та Національної академії наук України, за якими вже забезпечено практичну взаємодію ЗСУ та НАН України і досягнуто прикладних результатів для потреб військ, можна назвати такі:

1) безпілотні та роботизовані системи — дрони-перехоплювачі, БПЛА з комбінованим наведенням; морські безекіпажні ударні платформи; роботизовані системи дистанційного розмінування;

2) штучний інтелект та інтелектуальні системи — виявлення та супроводження цілей у динамічному бою; автономне керування бойовими платформами;

3) озброєння та сенсорні технології — багатодіапазонні ІЧ-сенсори; лазерні системи наведення та протидії;

4) захист і зниження помітності — мультиспектральне термомаскування; засоби протидії виявленню;

5) медичне забезпечення — відновлення при складних бойових травмах; сучасні підходи до хірургічної допомоги.

Реалізація зазначених напрямів є результатом системної та продуктивної співпраці Збройних Сил України і Національної академії наук України, спрямованої на досягнення конкретних результатів для потреб оборони держави.

Візія співпраці ЗСУ та НАН України. В умовах сучасної війни ефективна співпраця Збройних Сил України та Національної академії наук України є одним із ключових чинників забезпечення обороноздатності держави.

Метою цієї взаємодії є формування єдиного науково-технологічного простору, в якому

бойовий досвід оперативно трансформується в наукові рішення, а результати досліджень швидко впроваджуються у практику діяльності військ.

Така співпраця забезпечує інтеграцію науки в усі етапи розвитку спроможностей — від визначення потреб до практичного застосування на полі бою.

Збройні Сили України високо цінують внесок науковців Національної академії наук України та їхню відданість справі зміцнення обороноздатності держави.

Сучасні виклики вимагають подальшого розвитку співпраці. Першочерговим завданням є створення ефективної системи взаємодії між наукою, виробництвом та військами, яка забезпечить швидке впровадження результатів досліджень у практику діяльності Збройних Сил України. Необхідно скоротити час від розроблення до практичного застосування

рішень, забезпечити їх оперативну апробацію у бойових умовах та створити дієві механізми фінансування перспективних досліджень.

В умовах воєнного часу Національна академія наук України фактично взяла на себе ініціативну роль у реалізації значної частини оборонних досліджень, що мають прикладне значення для фронту.

Від імені Збройних Сил України висловлюю щирю вдячність керівництву та науковим колективам Національної академії наук України за державницьку позицію, високий професіоналізм та оперативне реагування на потреби війська.

Українська наука сьогодні є важливим елементом сили держави. Ми високо цінуємо вашу роботу та розраховуємо на подальшу плідну співпрацю.

Разом — до перемоги!

Слава Україні!

Andrii V. Lebedenko

ON THE ROLE OF SCIENCE IN ENSURING THE STATE'S DEFENSE CAPABILITY

Speech at the session of the General Meeting of the National Academy of Sciences of Ukraine, April 23, 2026

Cite this article: Lebedenko A.V. On the role of science in ensuring the state's defense capability (speech at the session of the General Meeting of the National Academy of Sciences of Ukraine, April 23, 2026). *Visn. Nac. Akad. Nauk Ukr.* 2026. (5): 22—24. <https://doi.org/10.15407/visn2026.05.022>